Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 30. | Torsdag den 26. Juli 1888. | 3. Aarg.

Indhold: Politiske Breve. — Frem, Bondemand, frem. — Det nordiske Kvindesagsmøde. — Om Kvindens Valgret. — Indtryk fra Udstillingen. — Nye Bøger. — Meddelelser. — Bekjendtgjørelser.

Politiske Breve.

XVI.

Naar Varmen kommer i Luften, saa kommer der Liv i Forsvarsbevægelsen. Forsvarsfesterne grassere, og Hr. Bahnson drager vide om Lande, raslende med sin lille Sabel, medens gamle Pastor Birkedal, der ikke har lært noget af den sidste Menneskealders Historie, holder Festtaler for Selvbeskatterne. Man kunde fristes til at se hele denne Allarm fra den latterlige Side, men naar man betænker de Følger, som hele denne Komedie kan faa baade udadtil og indadtil, saa fristes man ikke til at le ad det. Udadtil paadrager det os en alt andet end behagelig Opmærksomhed, særlig fra Tysklands Side, og indadtil udelukker det ethvert Haab om fredelige, politiske Tilstande. Disse fortvivlede Mennesker kan forberede Danmarks Undergang, og deres eneste Undskyldning er den, at de gjør det iblinde. — Venstre kan ikke standse dem i deres desperate Foretagender, saa det eneste Haab vi har, er, at det maa lykkes den Del af Højre, som i deres Hjerter misbilliger hele denne Rummel ligesaa meget som Venstre, at faa standset hele denne Færd før det er for sent.

Men Ulykken er, at den besindige Del af Højre er bange for disse fanatiske Mennesker. De tror ikke, at de kan undvære dem i den politiske Agitation, og de tror, at de har talrige Skarer bagved sig. Men dette er i Virkeligheden en Fejltagelse. Enhver der kjender det mindste til Forholdene i vore smaa Provinsbyer véd, at naar et Par gamle Damer i en By sætter Selvbeskatningens Tromme i Bevægelse, og kommer med hele den Flom af Fraser, som et saadant Emne kan give Anledning til, vandrende fra Hus til Hus med en Iver og Nidkjærhed, saa de dirrer lige op til Fjeren i Hatten, — saa skal der meget til for en fredelig Frue, og endnu mere til for en fredelig Borgermand, for at staa for den Salve. Saa tegner man sig for en Krone eller to, for at blive de gamle Damer kvit snarest muligt, og naar de har faaet deres Kaffe og har forladt Huset, saa trækker man Vejret let, som efter en ubehagelig Indkvartering. Ethvert Menneske, der kjender vor skikkelige Borger- og Embedsstand véd, at saadan gaar det til, og der er ikke mange Venstremænd, uden de kunde dokumentere dette med Exempler fra det virkelige Liv. — Men det som gjør, at besindige Højremænd ikke véd, at det er Humbug, paa nogle faa Undtagelser nær, som virkelig tror paa den hele Historie, det er ganske simpelt det, at de faar det ikke at vide. De tør ikke selv aabent fordømme hele dette Uvæsen, de maa lade som om de selv er med, og saa lader alle de andre som om ogsaa de er med. Og *med* er de ganske vist allesammen paa en Maade, ganske paa samme Maade som man er *med* til saameget andet, som man vilde ønske sad paa Bloksbjerg. Vor Borger- og Embedsstand er i den Henseende inde i en Hexering, og de holdes derinde af nogle faa Mennesker, som tildels ere virkelig begejstrede for Sagen, men ogsaa tildels kun ville bruge den til at gjøre sig selv vigtige med. Men kunde og turde de bryde ud af Hexeringen, det vilde være en glad Dag i deres Liv. — I Virkeligheden behøver det besindige Højre saalidt at frygte for hele denne opstyltede Bevægelse, saa de kan snarere frygte for, at det vil ende med Forskrækkelse for dem. Thi gaar der engang Hul paa Ringen, kommer der en eller anden jævn Højremand, der har Mod til at sige det forløsende Ord, — Humbug, — saa falder de fleste af Perlerne fra Snoren.

Ganske paa samme Maade er det med Hr. Bahn-

sons Foredrag. Saalænge han rejser ud som Krigsminister, saa bilder de provinsielle og landlige Højremænd sig selvfølgelig ind, at han taler paa hele Højres Vegne, og de kan ikke godt tro andet. Naar de raaber Hurra for Hr. Bahnson og for Fæstningen og for Selvbeskatningen, saa tror de, at de fryder Hr. Estrup og hele Ministeriets og alle gode Højremænds Hjerter, — og de kan ikke tro andet. Men enhver der kjender en lille Smule til politiske Stemninger og Tilstande her i Landet véd, at der er Højremænd, indflydelsesrige Højremænd, hvem disse Hurraraab skurre i Ørene lige saa meget som Venstremændene. Højre er, hvad Forsvarssagen angaar, kommen ind i en fuldstændig Svikmølle. Naar Hr. Estrup og andre dygtige Højremænd sidder herinde i Kjøbenhavn og hører de dundrede Hurraraab fra Hr. Bahnsons Møder, saa er der i deres Hjerter et Ønske om, at Begejstringen kunde afkjøles betydeligt. Og naar de landlige Højremænd raaber Hurra for Bahnson og Fæstningen, saa tror de, at de raaber for Estrup, men ønsker tillige af ganske Hjerte, at Estrup vilde lade begge de Fugle flyve. Der er noget saa umaadelig komisk i dette. De ledende Højremænd tror, at de menige Højremænd er begejstrede for Fæstningen. Derfor holder de paa den, skjønt de ingen synderlig Pris sætter paa den. De menige Højremænd tror, at de ledende Højremænd betragter den som en „Livssag", derfor raaber de Hurra for den, skjønt det er nær ved at blive dem siddende i Halsen; og derfor giver de deres Kroner, skjønt de helst selv beholdt dem i Lommen. — Men vilde Hr. Estrup give Bahnson Rejsepas, og lade Græsset gro paa de nye Fæstningsvolde til fredelig Føde for Markens Dyr, — han vilde blive hilst med Begejstring af Tusinder af Højremænd, og Venstre vilde stemme i med. Lad Hr. Bahnson rejse ud og holde sine Taler, ikke som Krigsminister, men ganske simpelt som Jesper Bahnson, — og han vil faa ganske den samme Skjæbne, som Boulanger har faaet i Frankrig. Om et halvt Aar er der ikke et Menneske, der tænker paa ham eller taler om ham, og hele Forsvarsbevægelsen vil falde til Jorden under almindelig Tilfredshed, — undtagen for de enkelte Birkedaler og Barfoder, der endnu staar der, hvor de fleste af os stod efter Krigen 1848—50. Det vilde dog næsten være for galt, om en Bevægelse, der ikke har den fjærneste Rod i Befolkningen, hverken i Venstre eller Højre, men som kun bæres oppe af nogle enkelte ærlige Fanatikere, det vilde være for galt om den skulde kunne berøve vort Fædreland Freden baade indadtil og udadtil.

Det er meget kjønt med Højres tilsyneladende Enighed, og jeg kan meget godt forstaa, at Højre kan finde sig i meget for at bevare Skinnet af at være et enigt Parti. Men at et lille Mindretal i Højre skal kunne tyranisere Partiets Flertal, og det oven i Kjøbet de dygtigste Mænd i Partiet, det er dog for meget. I den Henseende kunde Højre lære en hel Del af Venstre. Thi ingen skal beskylde os for, at vi er bange for at sige vor Hjertens Mening til vore Partifæller. Og den fornuftige Del af Højre risikerede, som sagt, ikke det mindste ved at sætte Bahnson—Birkedal - Barfoderne Stolen for Døren. De vilde til deres Overraskelse opdage, at hele den Bevægelse er en tom Blære, der brister uden Knald, saasnart en har Mod til at stikke Hul paa den.

Frem, Bondemand, frem!

Af *J. P. Kristensen-Randers.*

II.

Ligesom Vandringsmanden standser, naar han er naaet til en Milepæl, vender sig og ser hen over den tilbagelagte Vej, saaledes gjør den enkelte eller flere i Samling Holdt ved deres Mindedage og grunder over den forsvundne Tid. Den 20 Juni i Aar er en stor Mærkedag i den danske Bondes Historie — Hundredaarsdagen for Stavnsbaandet Løsning. Et Tilbageblik er derfor paa sin Plads.

Selv det løseste Syn paa Livet i Danmark i det sidste Hundredaar minder én om, at der i dette Tidsrum Gang efter Gang raabes: „Frem, Bondemand, frem!" I Indledningen til „Forordningen om Stavnsbaandets Ophævelse den 20. Juni 1788" hedder det: „Da Bondestanden indbefatter den talrigste Del af Landets Indbyggere, og Statens Styrke saa vel med Hensyn til Forsvarsvæsenet som til den almindelige Velstand fornemmelig beror paa denne vigtige Stands Vindskibelighed, Mod og Fædrelandskjærlighed: saa kan Kongen ikke gjøre en for ham selv kjærere, og for det almindelige, gavnligere Brug af sin kongelige Myndighed, end at anvende samme til omhyggeligen at beskjærme og haandhæve Undersaatterne af Bondestanden i deres Rettigheder, *især den personlige Frihed*, som ikke mindre tilkommer denne Stand, end de øvrige." Og paa Frihedsstøtten, som Bønderne ved frivillige Tilskud rejste uden for Kjøbenhavns Vesterport, staar disse Ord: „Kongen bød: Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft: at den frie Bonde kan vorde kjæk og oplyst, flittig og god, hæderlig Borger, lykkelig." Ja baade denne Forordning, og hvad der blev gjort for Selvejendoms Udbredelse, for en friere Kornhandel og for en god Omordning af Hoveriet og Tienden, var et Kald, der lød til den danske Bondes Kræfter. 29. Juli 1814 kom der en „Omordning for Almueskoleväesenet paa Landet i Danmark." Naar det i den slaas fast, at de, der skulde undervises i Skolen, saa vidt muligt bør skaanes for at have mer end en Fjerdingvej der til, og at en Lærer ikke maa have et uforholdsmæssigt stort Antal Børn at undervise, saa skjønnes det, at der ogsaa er Alvor i Arbejdet for at kalde Bondens Evner frem ved Hjælp af Oplysning. At Loven af 1814 ikke er tidssvarende nu, siger slet ikke det samme som, at den var daarlig, da den fremkom.

Ser vi dernæst paa Tiden i Trediverne og Fyrrerne, da opdager vi snart, at de politiske Strømninger medfører det ene Opraab til Bonden efter det andet.

1840 sang Grundtvig i sin Fuglevise, at „for Bønder Himlens Fugle mer end for de store sjunge", og 1848 sang Troels Smith ved Kristian VIII's Kiste til Fr. VII:

„Hvis Tider vorde onde,
kald, Konge paa Din Bonde.
Han er kun graa og ringe,
dog er han haard at tvinge.
Naar Kongen gaar med Bonden,
da blomstrer Bøgelunden.
Og Fuglesangen klinger,
og Rosens Knop udspringer."

Da saa Grundloven var kommen til Verden 5. Juni 1849, blev der kaldt paa Bonden baade af dem, der vidste, hvad de sagde, og af dem, der vidste det ikke. Ploug stemte i:

„Den danske Bonde sidder nu
i Folkets Raad med Ære;
med Skulder stærk og trofast Hu
han skal vor Frihed bære."

Og ikke mindst i disse Dage kalder det politiske Liv paa vore Bønder. Vil de holde Folkefriheden i Agt og Ære og ofre noget for dens Bevarelse, da kan den vel reddes; men vil de finde sig i, at den gaar i Vasken, ja saa gaar den i Vasken og bliver rimeligvis borte for alle kommende Dage.

Hele Evropa trues i Øjeblikket af økonomisk Elendighed. Ogsaa vort Land har mørke Udsigter. Alle er vel enige om, at i hvormeget end Haandværkere, Handelsmænd og Søfolk kan gjøre for at afvende Faren, saa skal den største Hjælp dog komme fra Landbrugerne. Jens Busk skal ikke altid have Uret, hvad det lader til at være Mode at give ham nu; der er god Forstaaelse af et alvorligt Krav til Danmarks Bønder i hans misforstaaede Ord: „Vi Bønder vil ikke være fattige." Det gjælder bare om, at baade Lovgivningen og den private Virksomhed paa den rette Maade tager Hensyn til disse Ord.

Jeg har særlig dvælet ved det politiske og det økonomiske Livs Krav til Danmarks Bønder; men det er værd at mærke sig, at det ejendommeligste i vort Skole og Kirkeliv i dette Hundredaar ogsaa er med i Kaldet: „Frem, Bondemand, frem."

I en sønderjysk Bondegaard var det, at *Kristen Kold* blev sig bevidst, at „dersom danske Børn skal blive ved at lære Balles Lærebog udenad paa Rams, saa kommer de aabenbart til at ligne den Slægt af Israels Børn, om hvilken Herren sagde, at den var uduelig til at indgaa i Kanaans Land; altsaa langt mindre blev der noget af den Lykke, som Ingemann havde beskrevet i „Valdemar den store og hans Mænd." Kolds Krav til Undervisningen for Børn, at den skal lade dem gro en i god Forstand fri og naturlig Vækst, og at den ikke skal stile efter at udvikle anden Dygtighed end den, der kan forenes med Friskhed, Fribaarenhed og Livsmod, fulgte med ham ind i *„Friskolen"*. *I* denne — omtrent 400 Skoler med 8—10 Tusinde Børn — og *ud fra* denne har Agtelsen for dette Krav øvet just sin store Indflydelse paa dansk Oplysning og Opdragelse; men mest er det kommet danske Bønder til gode. Til dem er det blevet sagt tiest og stærkest: „Husk det Ansvar, I har over for eders Børn; I har en mægtig Indflydelse paa, hvilken Sum af Dygtighed de siden kan træde ind i idet borgerlige Liv og andre Livsformer med!" — Ligeledes var det i en dansk Bondegaard, der blev banet Vej for den danske Højskole, saaledes som den kom frem og blev fæstnet ved Kold. Da han begyndte sin Højskole ude paa Ryslinge Mark, havde han kun bestemt Løfte paa en eneste Elev, Kristen Larsens Søn i Dalby ved Kjerteminde. Folk forstod ikke, hvad han vilde med sin Skole. Men saa fortæller han: „Der var en Søster til Povl Rasmussen i Sanderum, der var død for flere Aar siden, og hun var bleven vakt lige i de sidste Dage, hun levede. Paa sin Dødsseng sagde hun til sin Mand: „Havde jeg vidst det, jeg nu véd, saa skulde mit Liv været anvendt ganske anderledes, end det er; men pas dog paa vore Børn, at de faar deres Liv anvendt, du véd nok, i hvilken Retning jeg mener". „Ja", sagde han, „det skal jeg nok"; men han vidste ikke rigtig Besked om Retningen. Imidlertid vilde han dog holde sit Løfte og sendte sin Søn i Skolen, og netop fordi han ingen Besked vidste, netop derfor gjorde han Skolen mest Tjeneste ved at sende sin Søn der hen; thi Manden var ingen Særling, han var som Folk i Almindelighed, og naar han kunde sende sin Søn der hen, saa kunde flere andre gjøre det. Overalt fandt jeg, at Vor-Herre havde været der og ryddet Pladsen og gjort Forberedelser; men det er jo altid svært at bestemme sig, naar man skal gjøre noget godt. Imidlertid bestemte Folk sig dog, og den 1. November (1851) kom de med 15 Elever, kjørende med deres Stadsheste og -Vogne og saá saa glade og lykkelige ud." Kold fik ved denne Begyndelse Mod til at fortsætte, og Højskolen har jo faaet et stort Opsving siden den Tid. Vi Højskolefolk rynker Næsen lidt, naar man taler om *„Bondehøjskoler"*; vi mener selv, at vor Virksomhed stiler mod almenmenneskelig og almendansk Oplysning; men nægte kan vi dog ikke, at vore Lærlinge paa faa Undtagelser nær kommer fra Bondehjem, og at vor Tale og anden Virksomhed uden for Skolen særlig er blandt Bønder. Højskolen er et Kald til den danske Bonde.

Det ejendommeligste og mest livskraftige Udslag af Kristenlivet her hjemme i de to sidste Slægtled er vel uimodsigeligt „den kirkelige Anskuelse" — „Grundtvigianismen" med andre Ord. Grundtvigs „Opdagelse" fra 1824 (eller 25), at Kristus møder os lyslevende i Sakramenterne, saa Kristendommen er slet ikke en lærd Bogsag, men netop lagt godt til rette for jævne, enfoldige Mennesker, denne Opdagelse har ganske vist Ærende til alle, enten de er Bønder eller ej; men vist og sandt er det jo da, at den mest har kaldt paa den religiøse Sans ude paa Landet. En Række ejendommeligt udrustede kristelige Folketalere har danske Bønder haft den Lykke at høre gjennem mange Aar.

For at holde os til de ældre kan nævnes: Birkedal, F. E. Boisen, Melbye og Peter Rørdam. Og hvad har ikke 25 Aargange af Bojsens „Budstikken" udrettet som kaldende Røst blandt danske Bønder, saa vidunderlig ligefrem som den var i Tankegang og Sprogtone. Den var netop skrevet for Folk paa Landet. Forholdene førte med sig, at det blev paa Landet, den første Valgmenighed opstod, i Ryslinge nemlig, da Regeringen havde sat Birkedal fra hans Embede den 22. Sept. 1865. Og det har endvidere maget sig saaledes, at det blev danske Bønder, som Myndighederne nødte til at danne en Frimenighed, der ellers i alt væsentlig staar paa Folkekirkens Grund; dette skete, da R. Lund i Ø. Jølby paa Mors mistede den kongelige Anerkjendelse som Valgmenighedspræst 20. Jan. 1883. Der har, kort sagt, været ikke faa Udgangspunkter for kirkeligt Liv og Fremskridt ude paa Landet. Udviklingen har langtfra været karrig paa Midler til at drage Bonden ind i Kristenlivets Strømninger.

Lad mig her indføje et Par Billeder. Det hænder af og til, at en Marks øverste Lag viser sig „trætte", og at Brugeren griber til det Raad at pløje dybere. saa ny Jord kommer for Lyset. Han, som raader over Folkemarkerne, gaar frem paa lignende Maade nu. Men lige saa lidt som Landmanden fører de gamle Lag bort, men lader gammel og ny Jord blande sig, lige saa lidt er det vel Meningen, at de gamle Samfundslag, der længe var fremme i Kulturarbejdet, skal udryddes, nej alle Lag skal pløjes og harves sammen til et. Hermed stemmer et Visdomsord om, at „*Bonden kan umulig komme til sin Ret, uden at Bondestanden med alle de andre Stænder paa ny opløses i Folket*". („Kirkespejlet", den 221). I Aarhundreder har Bondens Kræfter ligget ubrugte hen. Hvorfor? Naar Natten stunder til, dækker Kvinderne Gløderne paa Ildstedet med Aske; under den kan disse til Nød holde sig i Live; men de *kan* holde sig. Derimod vilde de brænde ud til ingen Nytte, hvis den friske Luft havde fri Adgang til dem. Naar saa Dagen gryr, og der bliver Brug for Ild, tages Gløderne frem. Mon Bondens Kræfter ikke er som Gløder, der gjemtes under Asken en lang Nattetid og derved friedes fra at slukkes? Og mon vi ikke nu har den Dag, da der er Brug for dem? Jeg tror: Jo! „Aanden flyver over Sletten lavt som aldrig før" og kalder:

„Frem, Bondemand, frem!"

Maatte Bonden da for Alvor fatte Kaldet og gaa frem i et dygtigt Arbejde til det heles Vel!

Det nordiske Kvindesagsmøde.

Deltagerne i dette Møde bringer mange gode Minder med sig hjem. Det havde først Betydning ved de store Spørgsmaal, som var sat under Forhandling: Kvindens Valgret, Fredssagen, Afholdssagen. de kvindelige Arbejderes Stilling, Tjenestepigernes Stilling, Fællesundervisning for begge Kjøn. Der blev givet dygtige Bidrag til Besvarelsen af disse Spørgsmaal. Men størst Betydning har Mødet uden Tvivl havt derved, at det er det første nordiske Kvindemøde, der er afholdt, og at der nu er stiftet personligt Bekjendtskab mellem de Kvinder i de nordiske Lande, som kæmper for Fremtidens Tanker, og indledet et Samarbejde imellem dem, som ikke vil ophøre, men stadig voxe. Dette Møde er et Frø, der er lagt i Jorden, og skjøndt dette Frø for Øjeblikket er temmelig lille, og ikke har tildraget sig synderlig Opmærksomhed udenfor vor Kreds, som toge Del i det, saa er der ingen Tvivl om, at det nok i Tiden skal blive til et Træ, som bærer god Frugt.

Der er Møder, hvor Deltagerne er lutter Mænd med store Navne og med Baand i Knaphullerne. Saadanne Møder have Betydning i Øjeblikket, de kan føre til et Resultat strax, fordi de paagjældende Deltagere have Magt og Indflydelse i Nutiden. Men deres Betydning rækker ikke langt ud i Fremtiden, dels fordi Deltagerne alene er Mænd, og ikke tager Kvinderne med i deres Beregninger. Men den Tid vil komme, da Kvinderne ogsaa vil have et Ord med i Laget. Dels fordi disse Mænd helt og holdent vil bevare det Bestaaende, og kun tænker paa at sætte nye Lapper paa det gamle Klædebon, medens det dog for hver Dag bliver mere indlysende, at den gamle Klædning kan ikke holde.

Der er andre Møder, hvor Deltagerne ere baade Kvinder og Mænd, hvor der ikke findes nogen store Navne, og ikke saa meget som et eneste Kors paa Kjolen. Men medens der bag Deltagerne i de første Møder kun staar en forholdsvis lille Skare, saa bliver den Skare, der flokkes bagved Deltagerne i de sidste Møder bestandig større, og det vil ende med, at de store Lag i Befolkningen samler sig bagved dem.

Det var den kvindelige Fremskridtsforening i Kjøbenhavn, der havde indbudt til Mødet. Denne Forening er kun et Par Aar gammel, men den har det Held, at der i Spidsen for den staar nogle energiske og dygtige ældre og yngre Kvinder, der fremfor alt har den gode Egenskab, at de har Mod til at indlade dem paa dristige Foretagender. Og det stod unægteligt for de fleste som et temmelig dristigt Foretagende for en ung Forening, der kun tæller et Par Hundrede Medlemmer, at indbyde Kvinder fra hele Norden til Møde. Men Lykken hjælper den kjække, og allerede den første Aften, da vi samledes med vore Gjæster i Studentersamfundets Festsal, kunde det betragtes som en given Sag, at Mødet vilde lykkes. Man fik et Indtryk af, at det var de rette Mennesker, der havde fundet hinanden. Rigtignok talte de hver sit nordiske Tungemaal, og der var Folk af alle Samfundsklasser, baade „fine" og „grove", og det religiøse Standpunkt var saa forskjelligt, som vel muligt, og forskjellige politiske Retninger vare repræsenterede. Men trods alle disse Uligheder, der ellers plejer at faa al Enighed til at briste, hørtes ingen Mislyd. Det som forenede alle, var den fælles Følelse for de under-

trykte Samfundsklassers Sag, og den fælles Overbevisning om, at disse Samfundsklasser ikke kan hjælpes uden gjennemgribende Forandringer i den bestaaende Samfundsorden.

Dette er nemlig et yderligere Bevis paa den kvindelige Fremskridtsforenings Mod, at den er ikke bange for Socialismen, og at den ikke holder Socialdemokraterne i en vis passende Afstand, men staar i personlig Berøring og venligt Forhold til dem. Der er i vore Dage mange udenfor Arbejderstanden, der ere mere eller mindre gunstigt stemte for *Socialismen*, medens de derimod har en vis Skræk for at komme i personlig Berøring med selve de levende *Socialister*, som antages at være nogle meget frygtelige, blodtørstige Mennesker. Det vil imidlertid ved nøjere Bekjendtskab vise sig, at Socialisterne, hvad Dyder og Laster angaar, ere ganske som andre Mennesker. De er hverken Engle eller Djævle, men ganske af samme Kjød og Blod som vi andre. Og det var ikke det mindst glædelige ved Mødet, at se det gode Forhold der var mellem Arbejdernes Repræsentanter og os andre. Den kvindelige Arbejder og den fine Dame omgikkes i al Jævnhed med hinanden, og de studerte Mænd og de mandlige Arbejdere stod overfor hinanden som Ligemænd. Skal det sociale Spørgsmaal løses paa en fredelig og tilfredsstillende Maade, saa vil det have en stor Betydning, at der udvikler sig et virkeligt *personligt* Forhold mellem Arbejderne og de andre Samfundsklasser, saa de ikke føle sig som hørende til hver sin Verden, men saa de kan samles som Venner i den samme Stue, ved det samme Bord. Det gjælder at slaa Bro imellem Arbejderstanden og os andre; det sociale Spørgsmaal er ikke *alene* et Pengespørgsmaal, men det er et Spørgsmaal om selskabelig Ligeberettigelse. Saalænge det betragtes som en given Sag, at Arbejdernes Repræsentanter skal være udelukket fra selskabelig Omgang med de andre Samfundsklasser, saalænge er den første Betingelse for en fredelig Løsning af det sociale Spørgsmaal umulig. — Ogsaa i den Henseende er det nordiske Kvindesagsmøde af Betydning. Der blev lagt en Planke til den Bro, der kan forene de forskjellige Samfundsklasser, navnlig i Byerne, til en fælles jævn og ligefrem Selskabelighed. Den kvindelige Fremskridtsforening i Kjøbenhavn vilde gjøre en god Gjerning, hvis den kunde bygge videre paa den Bro, ved at foranstalte mindre, private Sammenkomster mellem Mænd og Kvinder af forskjellige Samfundsklasser, og helst af *alle* politiske Partier.

Blandt de fremmede Gjæster var Finner og Svenske talrigst repræsenterede, de første særlig fra Finlands Hovedstad, Helsingfors, de sidste fra Gøteborg. Fra Christiania var ogsaa mødt en Del, blandt andre en Søster til Storthingsmand Ullmann, Fru Ragna Nielsen, der holdt et ypperligt Foredrag om Fællesundervisning for begge Kjøn.

Et nyt Blad, som den kvindelige Fremskridtsforening har paabegyndt, omdeltes under Mødet. Bladet hedder: „Hvad vi vil“. Vi anbefale det særligt til vore kvindelige Læsere.

Om Kvindens Valgret.

Der er nogle, der mener, at Kvinderne har en anden Natur end vi Mænd, ikke alene rent legemligt, men ogsaa sjæleligt og aandeligt. Nogle mener, at de har en bedre Natur, andre mener, at den er værre. Hvad Mening man har herom, beror vel mest paa Elskværdigheden eller Uelskværdigheden hos de Kvinder, som man har lært nøjere at kjende. — Andre mener, at der ikke er nogen væsentlig Forskjel paa Mænd og Kvinder. Baade hvad deres sjælelige og aandelige Evner angaar, er de nogenlunde ens, og hvad Elskværdigheden eller Uelskværdigheden angaar, saa har de heller ikke meget at lade hinanden høre.

Jeg vil ikke blande mig i denne Strid. Jeg er mest tilbøjelig til at tro, at selv om man i ældre Tid kunde tale med en vis Berettigelse om en mandlig og kvindelig Natur, saa er dette nu noget, der holder paa at forsvinde. Hvis nogen vilde sige, at i vor Tid bliver Mændene kvindelige, saa vilde jeg ikke benægte det. Men hvis andre vilde sige, at i vore Dage bliver Kvinderne mandlige, saa vilde jeg heller ikke benægte det. — Man havde i gamle Dage bestemte mandlige og kvindelige Typer. Saadan skulde Manden være, og saadan Kvinden. Manden skulde være stor, stærk, klog, modig, krigerisk, barsk, — og dog saa uendelig blød, med Trang til at beskytte de svage. Kvinden ikke saa stor, slank, men dog fyldig, frygtsom, men dog i kritiske Tilfælde visende et utroligt Mod, med et stort Hjerte, og ikke nogen lille Forstand. — Jeg véd ikke, om der har været en Tid, da disse forskjellige Egenskaber virkelig var betegnende for Mænd og Kvinder, — men saameget er vist, at nu er de ikke betegnende.

Der foregaar i vore Dage et Slags Ægteskab mellem det mandlige og det kvindelige. Det kan godt være, at der er noget særligt mandligt og noget særligt kvindeligt, men i saa Fald er det nu nogenlunde ligeligt fordelt. Det er ikke saadan, at man kan sige: det mandlige findes hos Mændene og det kvindelige hos Kvinderne, men det er saadan, at man kan sige: der er nogle Mænd og Kvinder, som repræsentere det mandige, og der er andre Mænd og Kvinder, som repræsentere det kvindelige.

Men hvad enten man nu mener, at der er en Forskjel paa det mandlige og kvindelige, eller man mener, at der ingen Forskjel er, saa forekommer det mig, at man fra begge Sider maa komme til det Resultat, at Kvinden bør have Valgret.

Gaar man nemlig ud fra, at Kvinden har noget ejendommeligt ved sig, noget, som Manden ikke har, saa maa man spørge, hvorfor skal dette ejendommelige ikke være repræsenteret baade i Kommunen og i Staten? Gaar man ud fra, at Kvinden særlig repræsenterer Hjertesiden af Menneskeslægten og Manden Forstandssiden, saa maa man spørge, hvorfor skal Hjertesiden, Følelsen, Kjærligheden ikke være repræsenteret? Det forekommer mig, at jo stærkere man holder paa dette, at der hos Kvinden er noget, som

kun i ringe Grad findes hos Manden, desto mere maa man holde paa hendes Valgret og Valgbarhed. — Og paa den anden Side, — gaar man ud fra, at Kvinden er væsentlig ligestillet med Manden, hvad de forskjellige Evner angaar, saa maa man spørge, hvorfor hun ikke lige saa godt skal have Valgret som han. Er hun ligestillet med ham i andre Henseender, hvorfor skal hun da ikke være det i den Henseende? — Jeg indser overhovedet ikke, hvormed vi Mænd kan forsvare at holde Kvinden ude fra Valgretten. I Virkeligheden er vi bleven trængt fra den ene Forsvarsstilling til den anden, Vi har nu kun én Skandse tilbage, og det er den, at Mand og Kone kan ikke forliges, hvis Kvinderne faar Valgret, og de saa vil stemme paa hver sin Kandidat. Det er ikke værd, siger man, at der kommer nye Stridspunkter, — der kan saamænd være nok iforvejen. Men hertil kan man sige, at vi undgaar jo ikke et nyt Stridspunkt alligevel. Thi bliver det først almindeligt, at Kvinderne forlanger Valgret, — og det synes jo at blive almindeligt, — saa bliver det et Stridspunkt, maaske meget værre end Striden om hvem de skal stemme paa. Jeg tror derfor heller ikke vi kan holde den Skanse. Jeg for mit Vedkommende har forladt den.

I Arne Garborgs sidste Skuespil „Uforsonlige", der siger Journalist Henning, at naar man vil have noget sat igjennem, saa maa der fires og lempes. Saa svarer hans Kjæreste Sofie: „Det er det, som er saa daarligt, synes jeg, at naar de vil have en Ting frem, og saa mærker, at Folk er imod det, saa slutter de med det, istedetfor at da skulde de vel rigtig tage fat." — Jeg tror dette er ganske betegnende for os Nutidsmænd. Vi kan nok finde paa et og andet, som vi gjerne vilde have frem. Maaske er vi i den Henseende dygtigere end Kvinderne, vi føder lettere nye Tanker. Men naar vi saa skal føre dem igjennem, og de møde Modstand, — saa slutter vi. I den Henseende staar vi tilbage for de gamle Tiders Mænd. Naar de havde faaet en ny Tanke, og den mødte Modstand, saa sluttede de ikke for det, — de lod sig slaa ihjel for den nye Tankes Skyld. Saadan er Mændene ikke nu. Vi finder paa nye Tanker, gode og daarlige, vi taler om dem, skriver om dem, — men vi lader os ikke slaa ihjel for dem. Naar en ny Tanke møder Modstand, og det gjør den altid, — saa siger vi: Ja, naturligvis! det er ikke Meningen, at dette skal eller kan gjennemføres i vor Levetid. Nej, først om flere hundrede Aar. Saa har vi reddet os selv. Vi gjør ingenting selv, vi giver bare Anvisning paa Fremtiden. Vi er blevne sløve, vi er for gamle, selv om vi er unge af Aar. Vi er opslidte. Mændene har nu været ene om at styre Verden i jeg vèd ikke hvor mange Tusinde Aar. Vi har derved samlet en Del Erfaring, en Del Klogskab, vi har faaet vore Forstandsevner bedre udviklede end Kvinderne. Men det er sket paa Varmens, Begejstringens Bekostning. Vi bliver strax trætte, vi mangler Handlekraft, vi ser alle Betænkelighederne, alle Farerne, og saa bliver vi ængstelige. Handlekraftige Mennesker maa tildels være blinde. Det vil sige, de maa have et Maal at se efter, men de maa ikke se paa Vejen. Thi ser de alle de Hindringer, der ligger paa Vejen, saa staar de og stirrer paa Hindringerne, og Hindringerne synes dem større og større, — og saa standser de og siger: Ja, om flere Hundrede Aar.

Jeg vèd ikke, om det vilde gaa ligesaa med Kvinderne, hvis de kom til at tage virksom Del i det offentlige Liv, men jeg tror det ikke. De vilde møde med friske Kræfter, navnlig med den Kraft, som der særlig trænges til, nemlig Handlekraft Og de har den uvurderlige Fordel, at de er blinde. De vilde ikke staa og stirre paa alle Hindringerne, ikke kritisk gjennemgaa alle Betænkelighederne, der kunde være ved det og det. De vilde se paa Maalet, og saa vilde de blindt gaa paa.

Hvis Kvinden fik politisk Valgret, saa vilde den første Virkning deraf rimeligvis være en yderligere Reaktion. Det kan de fremskredne Kvinder i vor Tid nu ikke forstaa, men saadan vilde det alligevel blive. Det vilde være den letteste Sag af Verden for Reaktionens Mænd at faa Kvindernes store Skare trommet ud til Kamp imod alle Fremtidens Tanker. Reaktionens Præster vilde sige: Det er Kristendommen man vil tillivs, og saa vilde Kvinderne stemme med Præsterne. Reaktionære Officerer vilde drage ud og prædike om Fædrelandets Forsvar, og Kvinderne vilde stemme med Officererne. Kvinderne vilde foreløbig skaffe os en Fæstning om Kjøbenhavn med Mure, der naaede helt op til Skyerne. — Sagen er den, at de allerfleste Kvinder jo endnu er fuldstændig uvidende om alt, hvad der angaar det offentlige Liv. Dette er ingen Under, da de aldrig har havt Lejlighed til praktisk Deltagelse i det. Og uvidende Mennesker er altid Reaktionens Forbundsfæller. — Men det vilde ikke vare ret længe. Blev Kvinden kaldet til Deltagelse i det offentlige Liv, saa vilde hun efter nogen Tids Forløb se hvad det drejede sig om. Hun vilde navnlig faa Øjnene op for Tidens to store Spørgsmaal, Arbejderspørgsmaalet og Fredsspørgsmaalet. Vi Mænd løser aldrig de Spørgsmaal alene. Vi har spekuleret alt for meget over dem til at vi kan løse dem. Thi jo mere man spekulerer over en Ting, desto mindre Kraft faar man til at løse den. Saasnart Kvinderne fik Øjnene op for de to Spørgsmaal, — og det vilde de faa hurtigt, naar de kom til at deltage i det offentlige Liv, — saa vilde de sige: Ja, men det er jo forfærdeligt, det er jo dyrisk, djævelsk, at Halvdelen af Menneskeslægten mangler de nødvendigste Livsbetingelser, og at Menneskene skal dræbe hverandre i Hundredetusindvis. Og saa vilde de gaa paa med disse Spørgsmaal til de blev løst. De vilde ikke selv finde Løsningen. Saadant noget er Mændene bedst til at spekulere ud. Men de vilde udføre i det praktiske Liv en af de Løsninger, som Mændene har fundet paa, og de vilde tvinge os til at være med. Vi Mænd sidder og grunder over disse Spørgsmaal, skjændes om dem, snakker om dem. Videre kommer vi ikke. Vi kan sidde saadan til Halvdelen af Menneskeslægten er slaaet ihjel eller sultet ihjel. Vi trænger til et Stød fremad i Retning af Handling. Det kan kun

komme fra Kvinderne. Det vilde ikke komme strax, naar hun fik Valgret og Valgbarhed, men efter nogen Tids Forløb.

Vi Mænd har styret Verden længe alene. Nu er vi kjørt fast. Vi er kjørt fast i Militarisme og Kapitalisme. Jeg siger ikke, at nu skal Kvinderne tage Tømmerne. Hun skal maaske snarere tage Pidsken, tvinge os Mænd til at være med at handle. Hun maa under alle Omstændigheder være med, hvis vi skal faa Vognen løs og komme videre frem mod Maalet.

Indtryk fra Udstillingen.

Malerier. Der er noget fængslende ved et godt Maleri, hvad enten det forestiller et Landskab, en Stump Gade med nogle Huse, et Optrin af Selskabslivet eller det daglige Liv. Men Livet er ikke lutter Idyl. Og ligesom Digterne i vore Dage lægger sig efter at skildre ogsaa dets mørke Sider, saaledes bærer og adskillige Malere sig ad. Blandt de Malerier, der findes paa Udstillingen, er der adskillige, der fængsler ikke saa meget ved deres Kunst, — den vi overhovedet ikke indlader os paa at bedømme, — som ved deres Indhold, idet de nemlig er troværdige Afspejlinger af nogle af Livets allermørkeste Sider. Her er et Billede, der hedder „Forladt“ og er malet af F. Henningsen. Udtrykket „forladt“ er én ikke fremmed, naar man lever i Kjøbenhavn og kommer noget i Berøring med de fattige. Det hedder saa ofte, naar der er Tale om et Barns Forældre, at dets Moder er „forladt Kone“, d. v. s., at Manden har forladt hende, er rejst fra hende for bestandig, undertiden i Selskab med en anden Kvinde og efterladende Hustruen med en større eller mindre Flok Børn til den sikre Nød. Dette er i sig selv saa gribende, at det nok kan sætte et Menneskes Følelser uden ved Kunstens Hjælp. Men de, der aldrig i Virkeligheden har set en saadan forladt Moder med en Flok halvnøgne og sultne Børn, bør gaa hen og se det her omtalte Billede. En pjaltet Kone med to pjaltede Børn, et paa Armen og et, der klamrer sig til hendes Skjørt, det er det hele; men det er nok til at give en levende Forestilling om menneskelig Lidelse og Elendighed. — Paa den franske Maleriudstilling findes et lignende Billede. Ogsaa en forladt Kvinde med et Barn i den ene Arm og en Byldt Klæder i den anden. Denne Kvinde er imidlertid fremstillet saa ung og smuk, saa selv om man kan tænke sig, at hun en kort Tid har været forskudt og forladt, falder det vanskelig at tænke sig, at der ikke skulde være andre, som med Glæde vilde tage af hende.

Et andet Billede hedder „Fattigfolk“ og er malet af en dansk Kunstner, Slott-Møller. Man ser en fattig Stue uden andet Bohave end et Bord og et Par Stole. 6 Mennesker sidder tavse og venter paa noget, og deres Ansigtsudtryk forraader, at det er intet godt. Døren aabnes, og en utydelig Skikkelse viser sig. Det kan lige saa godt være Manden med Leen som Værten, der kommer efter Husleje. Det sidste betyder, at Familjen sættes paa Gaden uden Arbejde, uden Mad og næsten uden Klæder. Dens sidste halvraadne Redningsplanke er Ladegaarden.

Endnu mere gribende er et Billede, som findes paa den private Udstilling paa Charlottenborg. Det er malet af Erik Henningsen og bærer den for almin-Mennesker uforstaaelige Titel: „Summum jus, summa injuria“, hvilket med nogen Frihed kan oversættes saaledes: „Retten og de skyldige“. Man befinder sig ude paa Marken paa en nøgen og sandet Agerstrimmel, halvt skjult mellem høje Skrænter. To Mandspersoner ligger paa Knæ, og den ene er i Færd med at drage noget frem af et i Jorden nylig gravet Hul. Herredsfogden med Rejsekappen slængt over Skuldrene ser opmærksomt til, Fuldmægtigen skriver i sin Journal. Lidt borte fra staar Egnens Politibetjent og holder en ung Kvinde i Armen. Hun ser mod Jorden, og hendes røde, fugtige Ansigtshud tyder paa, at hun har grædt. Hun gjør ingen Modstand, om hun har gjort det, kan ikke sés. Hun mærker slet ikke Betjentens Tag, hun er ligegyldig, hun har overgivet sig, hun véd, at hun straks vil blive overbevist, og at hun ikke kan undgaa den Rettens Arm, der har Tag i hende.

Man stirrer paa dette Billede og spørger sig selv: Er dette da et troværdigt Billede efter Virkeligheden? Ak jo, desværre. Hvem har ikke læst i en eller anden Avis, at en Kvinde har født i Dølgsmaal og kvalt og nedgravet sit Barn, og at Misgjerningen er bleven opdaget?

N. J N.

Meddelelser.

Til „En Jyde“! Vi kan meget vel faa Ungdomsforeningernes Delegeretmøde i *Odense*, hvis der er stærk Stemning herfor blandt Jyderne og Fynboerne. De Ungdomsforeninger, som stemmer for Odense som Mødested, bedes snarest lade mig det vide. Hvis en større Del af Foreningerne foretrækker Odense for Kjøbenhavn, skal jeg tage Hensyn dertil.

Regnar Petersen.

Undervisningsanstalten „Kjøbenhavn“, der oprettedes i Aaret 1882, har udsendt sin Aarsberetning fra 1887, hvoraf fremgaar, at Anstalten i alt har været besøgt af 237 Elever, deraf i sidste Skoleaar 98, hvoraf 20 dimitteredes til almindelig Forberedelseseksamen, 10 til Eksamen Artium og 11 til første Del af Artium. Ved den i Juli d. A. afsluttede Eksamen opnaaede Anstaltens Elever følgende Resultat: Til Artium dimitteredes 8—5 af den sprogl.-hist. og 3 af den math.-naturv. Retning, hvoraf 2 „forlod Eksamen“, medens af de øvrige 5 fik første, 1 anden Karakter, Gjennemsnitskarakteren var 93⅓ Points. Til Præliminæreksamen dimitteredes 12, hvoraf 2 „forlod Eksamen“, medens Gjennemsnitskarakteren for de

øvrige 10 var 82½ Points. Anstalten har betydelige Samlinger og egen Skolebygning med tidssvarende Lokaler. Til Lettelse for ubemidlede Elever, der det første Aar har vist Flid og Fremgang, giver Anstalten hver 10de Elev Friplads. Lærersønner har en Moderation af 33⅓ pCt. Undervisningen ledes af 9 Lærere i Forbindelse med 4 Bestyrere.

Udkomne Bøger.

Er Fredsbestræbelserne en Utopi? Af en Fredsven. (I Komm. hos Lybecker & Meyer). Der er i denne lille Bog sagt, hvad der kan siges for Freden og imod Krigen, og det er sagt paa en god og oplysende Maade. — *For* Krigen lader der sig intet sige. Den, der i vore Dage vilde give sig til at forsvare Krigen, vilde spille fuldstændig Fallit. Men desværre! jo umuligere det bliver fra nogetsomhelst Standpunkt at forsvare Krigen, desto værre bliver disse Massemord. Jo mere Menneskeslægten vokser i theoretisk Fornuft, desto mere synes den ogsaa at vokse i praktisk Afsind og Galskab. – Saa fuldstændig berettigede Forsvarsbestræbelserne derfor end er, og saa meget man maa ønske Fredsvennerne Lykke til at vinde stadig flere Tilhængere, saa vist er det paa den anden Side, at Afsindighedens Tider endnu ikke er forbi, og at Europa maa gaa adskillige Krige igjennem, før Fredsbestræbelserne kan vente at finde en frugtbar Jordbund, og før Folkene faar Mod til at sætte en Stopper for Krigenes Uvæsen. — Fredsvennerne er de første Svaler. Men den Sommer, de bebuder, er endnu langt borte. Gid den var nær!

Trykfejl. I A. Nielsens Stykke om Pallesen er der kommen en Trykfejl Side 228, 6te Linie fra oven: *vise* sig, — skal være: *vrie* sig.

Tune Landboskole.

Pigeskolen aabnes d. 3. Sept. og varer til Novbr. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri.

Karleskolen begynder d. 5. Novbr. og bestaar af **en Højskoleafdeling** og **2 Landbrugsafdelinger** med Kursus paa 5 og paa 9 Maaneder. Skoleplanen tilsendes og nærmere Oplysninger meddeles af **A. Svendsen,** Tune, Taastrup.

Ollerup Højskole

aabnes for Karle Lørdag d. 3. November. Samme Dag vil der ved Eftermiddagstogenes Komme være Vogne ved **Svendborg Banegaard** til at befordre Elevernes Tøj ud til Skolen. Foruden Undervisning i de almindelige Højskolefag tilbyder Skolen Undervisning i svensk Gymnastik. Haandværkere kan faa Undervisning i Bygningstegning. Indmeldelser modtages af

J. P. Kristensen-Randers.

Emdrupborg Højskole.

Efteraarsskolen for Piger begynder den 2den September og varer 2 Maaneder. Betalingen er 64 Kr. for hele Tiden.

Karleskolen, der er delt i 3 Afdelinger: Folkehøjskolen, Landboskolen og Byggehaandværksskolen (den tekniske Klasse), begynder den 4de Novbr., og varer til 31te Marts. Betalingen er 30 Kr. om Maaneden.

Indmeldelser til begge Skolehold modtages af Forstanderne Folkethingsmand **J. T. A. Tang** og Kandidat **N. Tang** paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

For 5 Kr. Stkt. udsælges særdeles elegante rummelige og solide Rejsehaandkufferter, som før har kostet 12 Kr. Stkt. Forsendes fra J. Knudsen, Bojlum pr. Roslev.

Smør, Æg, slagtede Grise

saavel som levende m. m., modtages til Forhandling i min Kommissionsforretning, meget heldig beliggende, lige ved Torvet

Gode Mærker Smør kjøbes efter Notering. Som Regel opnaas hurtig Salg og gode Priser. **H. P. Nielsen,**

Firma-Adresse: **Madsen og Pedersens Eftflgr., Kompagnistræde 14, Kjøbenhavn, K.**

Brokbaand, Suspensorier,

Mavebælter, Moderbandager, Menstruationsbind, Urin- og Navle-Bandager, Donche-Apparater, Clysopumper, Indaandings-Apparater, Respiratorer, Høre-Rør, Isposer, Mælkesugere, Elastiske Strømper, alle Sorter Bind, alle Slags Spøjter, Luft- og Vandpuder sælges og udlejes, **Underlag til Sygesenge**, Stikbækkener, Elastik, Knive og Saxe, Forbindskasser, **Sygeplejeartikler** og **Forbindsstoffer** m. m. tilbydes i stort Udval af

Th. Bjering,

Etablissement for Sygepleje-Artikler,

1, Frederiksberggade 1,

„Røde Kors", ved Siden af Apotheket.

Undervisningsanstalten „Kjøbenhavn," Stokholmsgade, 7 Ø.

Ex. Artium, 4. Kl. Examen og **Præliminærexamen** (3–4 Hold)

Undervisningen begynder d. 17. Aug. Indmeldelser modtages hver Dag fra 10—12. Program sendes paa Forlangende.

L. Gottschalk. M. Klausen. R. P. Rasmussen S. Sørensen, Dr. phil.

Hejls Fortsættelsesskole pr. Kolding.

Undervisningen for Drenge i en Alder af ca. 14—17 Aar begynder d. 2den Oktbr. og varer til April. Betalingen 27. Kr. maanedlig.

Lorens Birkedal.

Duemoses Antikvarboghandel,

Møntergade 24, København, K.

Vore gamle Forretningsvenner omkring i Landet og hvem andre, der maatte have Interesse af at gjøre sig bekjendt med vort righoldige Lager af **over 65,000 Bind ældre og nyere Literatur samt Musikalier,** bedes venligst at have Adressen i Erindring under deres Besøg her i Udstillingstiden.

R. Nielsen, Forretningsfører.

Emdrupborg Kvindeseminarium.

Til Septbr. optages nye Elever paa vore Kursus til Lærerindeexamen (Forberedelsesholdet — Examen 1890; Afgangsholdet — Examen 1889) og Præliminærexamen. Betalingen for Undervisning, Kost og Bolig er 480 Kr. om Aaret Indmeldelser modtages af **N. Tang** paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

Carl & P. Petersens Kursus,

Fælledvej 16, Kbhvn. N.,

forbereder til **Præliminærexamen** og **1ste Del af Artium.** Indmeldelser til nye Hold efter Sommerferien modtages skriftlig som mundtlig (fra 4 til 7).

To unge Elever kan modtages i Pension hos en af Bestyrerne.

En Hjulmand og Bødker, der tillige kan tømre, ønsker til November en Lejlighed med Værksted til Leje paa en Egn, hvor der er Sandsynlighed for Levevej. Brev med fornødne Oplysninger mrkt. „folkelig Selvstyre" tilsendes dette Blads Contor.

En Kvinde i Trediverne,

som med Dygtighed og Økonomi kan forestaa Husholdning og tage fat med, ønsker Beskæftigelse som Husbestyrerinde fra August eller senere. Billet, mærket „H", bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Kursus

for Lærere og Lærerinder.

Fra 15de August vil der blive afholdt et 4 Ugers Kursus paa Salling Højskole i følgende Fag: Dansk (Retskrivning), Regning, Sløjd og, om ønskes, et enkelt andet Fag (f. Ex. Oldnordisk). Lærer Kristiansen (Lovns) vil holde et fysisk Foredrag daglig i det mindste i de første 14 Dage, der vil desuden blive holdt et historisk Foredrag daglig (af Søren Olesen eller undertegnede). Betalingen er 30 Kr. ialt. Indmeldelser bedes sendte snarest til Salling Højskole v. Jebjerg Station.

Axel Axelsen.

Ansvarhavende Redaktør **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.